

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ И
ПОСЛОВНЕ ИНФОРМАТИЧАРЕ – СИРМИЈУМ**

**ЗАВРШНИ МАСТЕР РАД
АНГАЖОВАНОСТ РОДИТЕЉА У РАДУ СА ДЕЦОМ
ТОКОМ ПРОЦЕСА УЧЕЊА**

Професор:

др Марта Дедај, проф.

Студент:

Слађана Бјелић

Сремска Митровица, 2024.

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ И
ПОСЛОВНЕ ИНФОРМАТИЧАРЕ – СИРМИЈУМ**

ЗАВРШНИ МАСТЕР РАД

ТЕМА

**АНГАЖОВАНОСТ РОДИТЕЉА У РАДУ СА ДЕЦОМ
ТОКОМ ПРОЦЕСА УЧЕЊА**

ПРЕДМЕТ

ИГРА КАО ЦЕНТАР ПРЕДШКОЛСКОГ КУРИКУЛУМА

Професор:

др Марта Дедај, проф.

Студент:

Слађана Бјелић

бр.индекса 29/22М

Сремска Митровица, 2024.

Апстракт

Овим радом смо желели да испитамо мишљења васпитача о ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења. На основу тога, поставили смо четири истраживачка задатка: (1) утврдити ниво и значај ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења; (2) утврдити факторе који у највећој мери доприносе подизању нивоа ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења; (3) утврдити однос између васпитача и родитеља током процеса учења; (4) конкретним активностима подстаћи родитеље да се ангажују у раду са децом током процеса учења. Добијени резултати су показали да постоји значајан утицај васпитача као иницијатора сарадње са родитељима, као и да постоји потреба за повећањем ангажованости родитеља у планирању и припреми активности на предшколском узрасту. Поред тога, резултати су показали да васпитачи изразито сматрају значајним укључивање родитеља у процес учења и виде их као кључне агенте у подстицању мотивације и успеха деце.

Кључне речи: *родитељи, васпитач, сарадња, ангажованост, процес учења.*

Садржај

Увод

1. ТЕОРИЈСКИ ПРИСТУП ПРОБЛЕМУ	7
1.1. Успостављање сарадње са родитељима и њихово укључивање у живот и рад предшколских установа.....	8
1.2. Позитивни ефекти укључивања и ангажовања родитеља у животу и раду предшколских установа.....	13
1.3. Укључивање родитеља и њихово ангажовање у раду са децом током процеса учења у предшколским установама	15
1.4. Улога васпитача у укључивању и ангажовању родитеља у раду са децом током процеса учења у предшколским установама.....	21
1.5. Досадашња истраживања.....	24
2. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА.....	27
2.1. Проблем истраживања.....	28
2.2. Предмет истраживања	28
2.3. Циљ и задаци истраживања	28
2.4. Методе, технике и инструменти истраживања	29
2.5. Популација и узорак истраживања.....	29
2.6. Статистичка обрада података	29
2.7. Организација и ток истраживања	29
3. АНАЛИЗА И ИНТЕРПРЕТАЦИЈА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА	31
3.1. Ниво и значај ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења.....	32
3.2. Фактори који у највећој мери доприносе подизању нивоа ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења.....	36
3.3. Однос између васпитача и родитеља током процеса учења	38
3.4. Конкретне активности којима се могу подстаћи родитељи да се ангажују у раду са децом током процеса учења	42
Закључак.....	56
Литература.....	58
Прилог.....	60

Увод

Програми предшколске установе имају ефекта на развој деце само онда кад се заједно са програмом ангажују, не само деца и васпитач, већ и родитељи. Према томе, да би институционално васпитање и образовање предшколске деце било успешно, неопходно је да у њему учествују сви они који могу сваком појединачном детету да помогну да се образује и васпитава на адекватан начин. У вези са тим, познато је да је улога васпитача најважнија за развој и напредак детета у предшколском периоду, а да би процес васпитања био још бољи васпитачи би требало да што више сарађују са родитељима своје деце.

Ангажованост родитеља у раду са децом током процеса учења односи се на укљученост родитеља у васпитно-образовне активности деце. Укљученост родитеља подразумева истинско бављење дететом и учешће у активностима са децом, које се манифестује кроз осетљивост на дететове потребе и капацитете, подешеност детету и рефлексивност (Павловић Бренеселовић и Крњаја, 2017). Дакле, све оно што се у вртићу развија, треба да се подстиче од стране родитеља.

За дете је од посебног значаја присуство родитеља у васпитној групи. На тај начин се појачава дечји осећај важности (одрасли су заинтересовани за оно чиме се дете бави). Боравком родитеља у групи васпитач се упознаје са основним карактеристикама личности родитеља, породичним околностима, понашањем детета у родитељском дому и васпитним моделима. Родитељи се упућују у методе рада васпитача, организацију установе, као и у циљеве предшколског васпитања и образовања. Такође, родитељи добијају прилику да упознају осталу децу у групи, као и друге родитеље.

Васпитачи морају прихватати родитеље као равноправне партнере у процесу организације активности деце, без обзира на услове у којима породица живи. Утицај породице и вртића на дете се остварује и спонтано, кроз понашање и емоционалне односе учесника у васпитању, кроз ставове и црте личности које испољавају и сл. Дете, заправо, спонтано учи поступке и начине реаговања у појединим ситуацијама, формира ставове и односе према животу, усваја одређене особине личности. Пример понашања у родитељском дому и вртићу представља изузетно моћно средство утицаја на дететов развој. Родитељи и васпитач су модели детету, а овај утицај врше у планским, али и спонтаним ситуацијама. Квалитет усвојених садржаја зависи од степена и природе

емоционалне везаности детета за родитеље и васпитаче, особина личности детета и одраслих, као и од садржаја датог понашања.

Без обзира на наведени значај који ангажованост родитеља у раду са децом током процеса учења има на развој деце, примећује се да се родитељи не ангажују у довољној мери. Истраживањем у овом раду дошли смо до података који показују колика је заправо поменута ангажованост. У вези са тим, добијени резултати представљају својеврсне смернице за начине адекватног укључивања родитеља. Сходно њима можемо планирати активности које би допринеле унапређивању праксе у вези са датим/постојећим проблемом.

1. ТЕОРИЈСКИ ПРИСТУП ПРОБЛЕМУ

1.1. Успостављање сарадње са родитељима и њихово укључивање у живот и рад предшколских установа

Успостављање сарадње са родитељима и њихово укључивање у живот и рад предшколских установа је питање које постаје посебно актуелно последњих година, тј. током реформисања система предшколског васпитања и образовања. Са имплементацијом нових *Основа програма предшколског васпитања и образовања „Године узлета“* (2018) ово питање добија на значају, јер се родитељи посматрају као „кључни партнери у остваривању циљева институционалног предшколског васпитања. Сходно томе, јавља се потреба за темељнијим проучавањем ове тематике и испитивањем свих релевантних чинилаца који детерминишу активно позиционирање родитеља у процесу васпитања и образовања деце раног узраста“ (Марковић и сар., 2020, 111). У вези са тим, питање којим ми започињемо наше излагање јесте питање сарадње предшколске установе (васпитача) са родитељима на предшколском узрасту.

Сарадња у васпитно-образовном процесу произилази из чињенице да у сваком педагошком процесу учествује више чинилаца. Неки од њих су планирани, а неки непланирани, неке од њих је могуће контролисати, док друге није, а исто тако пуно је и трајних и повремених, друштвених и појединачних итд. (*Педагошка енциклопедија*, 1989). Сарадња тих чинилаца је предуслов остваривања циља и задатака образовања и васпитања уопште.

Дакле, као што није могуће живети, а са другим особама не комуницирати, тако није могуће и не сарађивати. Поготово када се нађемо у истој ситуацији или на истом послу, као што је случај васпитно-образовне установе и породице, које „свака на свој начин морају остварити своју васпитну функцију, нарочито када је једно те исто дете субјект васпитања“ (Јанковић, 2008, 37). Уосталом, људе на сарадњу упућује друштво, култура и њихова социјална природа. Осим тога, ни васпитно-образовна установа, а ни породица не могу бити једини фактор васпитања. То значи да морају сарађивати како би остварили свој заједнички циљ.

Основна тенденција савремене реформе васпитно-образовног процеса јесте отварање институција према друштву. То значи да и предшколске установе, као васпитне институције, морају бити отворене према непосредној друштвеној средини. Од њих се очекује да у свој рад укључе све заинтересоване друштвене факторе, а пре свега породицу, тј. родитеље. Родитељи су сарадници, који заједно са предшколском

установом и у договору са њом, делују, како би се остварило неопходно јединство васпитних утицаја. Наиме, породица и предшколска установа су „два кључна окружења детета која доприносе његовом целокупном развоју и учењу, и утичу на ток и квалитет његовог образовања“ (Сушањ Грегоровић, 2018, 102). Када родитељи и васпитачи делују заједно, тај допринос је значајно већи.

У литератури се користе различити термини за означавање успостављања сарадње породице (родитеља) и васпитно-образовне установе (васпитача), као што су: укљученост родитеља, учествовање родитеља, партнерски однос или партнерство и сл. Говорећи о партнерству између предшколске установе и породице Дедај (2020а) истиче да је то основа за адекватно укључивање све деце у ужу и ширу околину у складу са сопственим могућностима. На основу тога, ауторка издваја шест темељних облика партнерских односа:

- „помоћ родитељима у родитељству (организација предавања или радионица за родитеље на тему родитељства, пружање информација родитељима о дететовим постигнућима и понашањима и добијања информација од родитеља о особинама и интересовањима детета);

- комуникација између родитеља и васпитача (групни родитељски састанци: информисање родитеља о предшколском курикулуму и догађањима у предшколској установи, индивидуални разговор са родитељима);

- волонтирање родитеља у предшколским установама (подстицање родитеља на волонтирање и активно учествовање у раду предшколске установе);

- помоћ родитељима у подстицању учења детета код куће (добијање информација од васпитача и стручних сарадника о поступцима подстицања развоја детета и унапређивању дететових различитих вештина и способности у породичном окружењу);

- учествовање родитеља у доношењу одлука (родитељи учествују у планирању васпитно-образовног рада);

- укљученост родитеља у сарадњу с локалном заједницом (партиципација родитеља у програмима и активностима различитих установа и локалне заједнице)“ (2020а, 56).

Према мишљењу Павловић Бренеселовић (2010) могу се разликовати два приступа одређењу и изучавању партнерства, тј. сарадње родитеља и васпитача на предшколском узрасту. Према првом приступу – сарадња проистиче из комплементарних интереса и подударних циљева родитеља и васпитно-образовне институције, који су основ за дељење заједничког смисла и из чега следи процес заједничких активности. Према другом приступу – сарадња родитеља и васпитача на предшколском узрасту сагледава се као процес чији је исход узајмна подршка, при чему се нагласак ставља на природу и квалитет односа између васпитача и родитеља. И у овом приступу за сарадњу породице и васпитно-образовне установе потребни су њихови усаглашени циљеви и интереси, али нагласак је на процесу заједничких активности, чији је исход сарадња као узајмна подршка.

За разумевање сарадње родитеља и васпитача на предшколском узрасту, како наводе Павловић Бренеселовић и Крњаја (2017) важно је имати на уму угао гледања, односно перспективу сваког актера у том процесу, посебно у ситуацијама када почетна ситуација подразумева бројне различитости и потенцијалне неравнотеже. Повезаност се успоставља кроз процес чији исход зависи од степена у коме се глас обе стране чује и који је отворен за континуирано преговарање. Другим речима, сараднички односи између родитеља и васпитача на предшколском узрасту граде се кроз: узајамно поверење и поштовање, емпатију, осетљивост и уважавање перспективе друге стране, сталну отворену комуникацију, препознавање и уважавање јединственог доприноса и снага партнера, заједничко доношење одлука и спремност на компромисе и промене.

Према *Основа програма предшколског васпитања и образовања „Године узлета“* (2018) истиче се да се сарадња предшколске установе и родитеља гради кроз:

- узајамно поверење и поштовање;
- познавање, емпатију, осетљивост и уважавање перспективе друге стране;
- сталну отворену комуникацију и дијалог;
- узајамно препознавање и уважавање јединственог доприноса и снага сваке стране;
- заједничко доношење одлука и спремност на компромисе и промене.

Сарадња васпитача и родитеља је неопходна зато што је дете део породице и њен је члан. Део свог времена дете проводи у породици и живи под породичним утицајима. Ови утицаји се преплићу са утицајима предшколске установе, с тим што породица не губи своју васпитну улогу. Успех у васпитању зависи од усклађеног деловања породичног васпитања и васпитања у предшколској установи. Ако је породично васпитање у супротности у односу на васпитање у предшколској установи, то може ометати правилан развој детета и успешно остваривање васпитних циљева које друштво поставља.

У васпитању детета предшколског узраста породица и васпитачи треба да изграђују међусобну сарадњу, а квалитетна сарадња изискује значајне напоре и компромисе са обе стране. Значај те сарадње се сагледава кроз промене у понашању детета према родитељима и предшколској установи, као и према евентуалним проблемима који су постојали пре укључивања детета у вртић или су се јавили у току боравка у колективу. То је, како сматра Сушањ Грегоровић (2018) изузетно важно јер и васпитачи и родитељи имају информације вредне за промоцију постигнућа детета. Васпитачи, „имају стручна и педагошка знања и могу саветовати родитеље о стратегијама за промоцију дететовог знања. Родитељи, с друге стране, имају информације о томе шта мотивише дете, које су његове предности, слабости и сл.“ (2018, 102).

Значај сарадње родитеља и васпитача на предшколском узрасту сагледава се и кроз чињеницу да васпитач боље упознаје породичне прилике његових васпитаника, улогу чланова породице, као и место и положај детета у родитељском дому. Захваљујући сарадњи родитеља и васпитача се обезбеђује боља и свестрана информисаност, на основу које је могуће усаглашавати даље васпитне поступке.

Према *Основа програма предшколског васпитања и образовања „Године узлета“* (2018) наводи се да је улога васпитача у сарадњи са родитељима да:

- преиспитује своја полазишта, претпоставке и очекивања од сарадње са породицом и постојеће обрасце моћи;
- активно настоји да оствари сталну, отворену и смислену комуникацију са породицом, којом се обезбеђује размена информација и дијалог о детету, програму и родитељству;

– развија писану комуникацију којом се обезбеђује узајамна информисаност и документују активности у вртићу;

– развија програм којим се даје простор за учешће породице и уважавање мишљења, предлога, сугестија и коментара родитеља;

– обезбеђује редовне могућности за непосредну комуникацију кроз индивидуалне сусрете, групне сусрете и састанке;

– идентификује препреке за учешће породице и развија различите облике сарадње који одговарају и подржавају различите породице и њихово учешће.

Сарадња родитеља и васпитача доприноси и способности детета за контактирање са другом децом и са одраслима, односно развија се способност живљења са другима. Дете учи да дели са осталима оно што поседује и осећа, учи да потражи помоћ, али и да помогне другима. Кроз сарадњу родитељи добијају прилику да сагледају понашање детета ван породичних оквира. У пракси се дешава да родитељи нису свесни особина детета и да не верују васпитачу који их професионално уочава. Кроз боравак у групи развија се међусобно поверење и договарају се заједничке стратегије. Кроз сарадњу дете, породица и васпитачи срећу се са богатством модела понашања. Боравком у групи родитељи демонстрирају своје моделе понашања, опхођења, играња и комуникације са децом. Социјализација деце досеже један нови степен, а на сличан начин се проширују видици одраслих.

1.2. Позитивни ефекти укључивања и ангажовања родитеља у животу и раду предшколских установа

Анализом резултата истраживања (Марковић и сар., 2020; Јелић и сар., 2018) може се уочити да деца чији родитељи учествују активно у њиховом васпитању и образовању, односно у животу и раду предшколских установа имају боље резултате касније у школи и животу уопште. Из тога следи да су позитивни ефекти укључивања родитеља у живот и рад предшколских установа следећи:

– рано развијање когнитивних способности – родитељи могу промовисати учење и развој различитих когнитивних способности као што су математика, језик, креативност и способности решавања проблема;

– развој социјалних вештина – родитељи могу помоћи својој деци да развију социјалне вештине као што су комуникација, емпатија и сарадња, што им је неопходно за успех у друштву;

– подршка емоционалном развоју – родитељи су прва линија подршке својој деци у обради емоција и разумевању себе и околине, што им помаже да постану психички стабилнији;

– подстиче интересовање за учење – родитељи могу потпомоћи интринзичну мотивацију код деце и подстаћи их да буду отворени за нове информације и искушења;

– бољи школски успех – деца којој је пружена подршка и стимулантно васпитно-образовно окружење у предшколском узрасту имају већу вероватноћу за каснији успешан школски напредак;

– блиска веза са родитељима – сарадња са родитељима доприноси развоју здраве и јаке везе између детета и родитеља, што подстиче позитиван развој и самопоуздање;

– преношење културе и вредности – родитељи играју важну улогу у преношењу културних и породичних вредности на децу, што је од изузетног значаја за њихов интегритет и идентитет.

На основу наведеног јасно је да сарадња са родитељима на предшколском узрасту ствара основу за успешан развој детета и припрема их за изазове школског и каснијег живота. Оваква партнерска веза између родитеља и предшколске установе има

дуготрајни и дубок утицај на будуће академске, социјалне и емотивне капацитете детета.

Може се закључити да се позитивни ефекти укључивања родитеља у живот и рад предшколских установа не могу преценити, јер они представљају један од најбитнијих фактора у успеху и оптималном развоју детета. Предшколска фаза је период интензивног учења и развоја основних когнитивних, емоционалних и друштвених вештина, а улога родитеља у овом процесу је несумњиво кључна.

1.3. Укључивање родитеља и њихово ангажовање у раду са децом током процеса учења у предшколским установама

Боравак у вртићу омогућава детету да дође у додир, комуницира и сарађује са одраслима и вршњацима са којима није у сродству и да постане члан једне друштвене установе у којој за све постоје исти услови, начин и правила живљења и понашања. Као саставни део живота малог детета, вртић омогућава да оно доживи богато и позитивно искуство о сарадњи са другим људима, о игри, раду и учењу и о самом себи као друштвеном бићу и особеној личности. Основна вредност вртића се испољава у томе што омогућава детету активно учешће у заједници деце, односно у условима који су прилагођени самом детету, његовим могућностима, интересовањима и развојним потребама.

Друштво је у обавези да предшколском детету обезбеди средину која ће задовољавати његове потребе и пружити прилику да оствари своја права на васпитање, образовање и здравствену и психолошку заштиту, а вртић је управо она установа која обезбеђује сигурну средину у којој ће дете моћи да унапређује своје физичко и ментално здравље, у којој ће се осећати прихваћено и вољено и у којој ће постојати најбољи услови за његов раст и развој.

Остваривање циља и задатака програма предшколског васпитања и образовања одвија се у складу са општим начелима васпитно-образовног рада, а специфични задаци односе се на важне аспекте васпитања деце. Ови задаци остварују се посредством бројних активности у вртићу које су, према *Закону о предшколском васпитању и образовању* (2019) усмерене на активности подстицања осамостаљивања, подршке физичком развоју, јачања социо-емоционалне компетенције, подршке сазнајном развоју, неговања радозналости, поштовања индивидуалности и подстицања креативности код деце предшколског узраста.

Активности које се планирају и организују у оквиру програма предшколског васпитања и образовања јесу активности које се односе на:

– „развиј говор (неговање говорне културе, богаћење дечијег речника и неговање граматички правилног говора, вербално изражавање и комуникација, монолошки говор и причање, упознавање да дечјом књижевношћу и говорне игре);

– припрему деце за почетно читање и писање;

– развој математичких појмова (положаји у простору, кретање кроз простор, праћење и процењивање области линије, тачке, облици, образовање скупова, бројност скупова и временско сазнање);

– упознавање природне и друштвене средине (живи свет – животиње, биљке, човек, материјални свет, заштита животне средине, човек као друштвено биће, рад људи, саобраћајно васпитање);

– телесно васпитање (физички развој, развој опажања, јачање здравља и одржавање хигијене);

– ликовно васпитање (цртање, сликање, пластично обликовање и естетско доживљавање и процењивање);

– музичко васпитање (слушање музике, певање, свирање и плесне активности)“ (Каменов, 2006, 17). Све наведене садржаје активности неопходно је тематски повезивати, али их је исто тако неопходно организовати кроз игру и заједнички рад деце јер се једино на тај начин могу успешно спровести.

Како се наводи у *Основама програма предшколског васпитања и образовања „Године узлета“* (2018) организација рада у вртићу усмерена је на образовање и васпитање сваког појединца кроз подршку развоју свих његових потенцијала и оспособљавања за продуктиван властити и друштвени живот. У ту подршку су подједнако укључени, како васпитачи, тако и родитељи.

Васпитачи и родитељи кроз подршку деци остварују односе који подразумевају „међусобну потпору, једнакост, равноправност, заједничко одлучивање, планирање и реализацију циљева, као и активну укљученост обе стране“ (Сушањ Грегоровић, 2018, 102). Са друге стране, Дедај (2020б) сматра да „подршка коју родитељи пружају деци, свака позитивна активност унутар породице и интеракција родитељ – дете утичу на сигурност, на мањи број конфликта, на охрабривање индивидуалности и топле емоционалне односе“ (2020б: 127).

У савременој предшколској педагогији васпитно-образовна институција се не схвата као место потпуно одељено од породичног живота, које деца похађају у одређеним временским интервалима да би учила, нити се учење везује искључиво за њу. Деца стичу своје искуство свуда и на разне начине, а њихови најутицајнији

васпитачи су управо њихови родитељи (Каменов, 2006). Због тога је веома важно да се и они укључе у активности у дечјем вртићу.

Да би се то постигло потребно је да се повећа знање родитеља о томе како њихова деца уче и развијају се, да родитељи схвате значај своје улоге у тим процесима, као и да увиде потребу сарадничког деловања са вртићем. Такође, потребно је да се код родитеља изграде позитивни ставови и очекивања у односу на рад који обављају васпитачи и поверење у вртић као установу. На тај начин им се може помоћи да смишљеније организују васпитно-образовну средину и подстицаје у родитељском дому, као и да се код њих формира свест о сопственим могућностима да допринесу правилном развоју и успешном учењу своје деце.

Горе наведено говори у прилог томе да поступак васпитача не треба да се усмери само према детету, већ да тежи најширем повезивању вртића са родитељима. Сврха овог повезивања је обезбеђивање континуитета који треба сагледавати првенствено из угла детета, које се развија успостављајући постепено односе са члановима своје породице и друштвене средине и проширујући своја знања о социјалној и природној средини која га окружује. Најбољи резултати у његовом постизању могу се очекивати уколико се развију сараднички односи између родитеља, деце и васпитача.

О значају родитељске укључености у рад са децом током процеса учења у предшколским установама сведочи све већи број научних истраживања у свету, а резултати указују на бројне добробити за све учеснике васпитно-образовног процеса. Наиме, како сматра Сушањ Грегоровић (2018) многи истакнути аутори који се баве облашћу односа породице и предшколске установе, на основу дугогодишњих истраживања, препознали су добробити родитељске укључености у рад са децом током процеса учења у предшколским установама, како за образовни успех детета, тако и за његов целокупни развој.

Активности у које се укључују родитељи у вртићу су веома важне, како за децу, тако и за њих саме. Користи од укључивања родитеља у рад са децом током процеса учења у предшколским установама су вишеструке. Корисне су, пре свега за дете, али и за породицу. Програм укључивања родитеља у заједничке активности са децом у вртићу обезбеђује емоционално и физичко учешће. Емоционално за дете и за родитеље – они су „задовољни собом, продуктивни, енергични, обновљени и спремни да се поново суоче са животом, срећни и жељни игре; јака жеља да се учествује са неким или у

нечему, осећај припадности групи; укључивање у предшколске активности доприноси развијање нових вештина, заборављању брига, забави и радости, релаксацији, упознавању нових људи, савладавању стреса“ (Јовановић, 2015, 37). Ангажовање родитеља у живот и рад деце у дечјим вртићима је једна од актуелних активности и може да буде један од важних облика сарадње родитеља и предшколске установе.

Кроз овакав облик сарадње родитељи се упознају са програмом рада, начином како да помогну својој деци да се што успешније васпитавају и припреме за полазак у школу. Осим тога, родитељима се пружа прилика да посматрају и сагледавају положај свог детета у групи вршњака у току активности и да сазнају потребе и вредности укључивања у ове и друге активности које им могу помоћи за квалитетнији рад са децом у породици. Такође, родитељима се у складу са њиховим способностима и могућностима, са различитим афинитетима према појединим радним активностима могу ангажовати у многим другим активностима, не само са децом, већ и са васпитачима и другим родитељима.

Учешће родитеља у оваквим активностима у дечјем вртићу може бити од посебне користи у решавању одређених проблема са којима се родитељи лично сусрећу, као и родитељима који имају одређене тешкоће у васпитању своје деце. Сва знања и умења, различита искуства којима располажу родитељи су веома значајни чиниоци који могу бити од користи другим родитељима у овим активностима. Родитељи треба стално да буду у центру збивања и догађања у животу и раду вртића. То зависи од самих родитеља и њихове заинтересованости.

Активности у оквиру којих се родитељи заједно са децом у вртићу могу укључити су:

- „свакодневне пригодне ситуације у установи (приликом довођења деце, спонтаних посета родитеља и сл.);
- планиране ситуације ради постизања одређених циљева (групни и општи родитељски састанци, консултације);
- присуство родитеља васпитно-образовном раду и непосредно укључивање у њега (помоћ васпитачу, рад у мањим групама деце по упутствима васпитача, причање деци о својим искуствима и доживљајима, давање стручних савета и упутстава за

извођење одређених послова, уношење новина у амбијент установе, организовање посета и сл.);

– специјалне ситуације (нпр. у периоду адаптације детета у установи);

– заједничке активности за које сви имају интерес (сакупљачке активности, прављење нечега, добротворне акције, уређење дворишта и сл.);

– заједнички изласци (посете позоришту, одлазак на концерт, у шетњу и сл.);

– празници и прославе (Нова година, завршна свечаност, децји рођендани и сл.)“ (Јовановић, 2015, 38). У све наведене активности треба да се укључују сви родитељи, без обзира на пол, образовни ниво, расно и културно порекло или материјални статус.

Може се закључити да укључивање родитеља у рад са децом током процеса учења у предшколским установама представља ефикасан и добро препознат модел сарадње између предшколске установе и породице. Оваква врста партнерства обезбеђује снажну подршку у развоју детета, стварајући боље образовно окружење и позитивнију климу за учење. Ефективно укључивање родитеља у планирање и организацију предшколских активности има и следеће користи:

– осигуравање релевантности и реализације програма – родитељи су најбољи извор информација о потребама своје деце. Укључивањем њих у процес планирања, програми предшколског васпитања и образовања постају више прилагођени потребама и интересовањима деце;

– подршка у примени учења кроз свакодневни живот – родитељи могу лакше применити учење и стимулисати развој детета у свакодневним активностима, као што су игра, дружење и кућни задаци;

– креирање позитивне климе за учење – ангажовани родитељи стварају позитивну атмосферу према учењу и образовању, што побољшава мотивацију и поставља основе за постигнуће успешних образовних исхода;

– повећање образовних могућности – укључивањем родитеља, предшколски програми могу бити проширени и обogaћени додатним активностима, радионицама и пројектима који доприносе комплетнијем васпитању и образовању детета;

– развој партнерства између предшколске установе и породице – оваква врста сарадње креира јачу и дуготрајну везу између предшколске установе и породице, што има позитиван ефекат на комуникацију и разумевање васпитно-образовних потреба детета;

– подизање свести о значају васпитања и образовања деце – када су родитељи активно укључени у васпитање и образовање своје деце, они сами стичу веће разумевање и свест о значају васпитања и образовања и стварају позитиван пример за своју децу;

– испуњавање потреба детета – путем сарадње са родитељима, предшколска установа може боље испуњавати потребе детета, било да су у питању учење, дружење, игра или развој креативности.

Из свега наведеног следи да укључивање родитеља у рад са децом током процеса учења у предшколским установама омогућава да се максимално развију образовни и развојни потенцијали детета. Наиме, када радимо заједно са родитељима, постижемо усмерен и хармоничан приступ у подршци деци на путу њиховог учења и успеха.

1.4. Улога васпитача у укључивању и ангажовању родитеља у раду са децом током процеса учења у предшколским установама

Васпитач је једна од окосница васпитног програма у вртићу. Он је, као креатор програма васпитно-образовног рада у васпитној групи, уједно и истраживач сопствене праксе, али и планер који осмишљава укупан рад и васпитну средину. Полазећи од посматрања и разумевања конкретне деце, васпитач организује активности у складу с тим планом и процењује његове ефекте и ваљаност.

Задаци васпитача у вртићу су бројни и разноврсни. Међутим, будући да нас највише занима укључивање и ангажовање родитеља у раду са децом током процеса учења у предшколским установама, навешћемо неке од задатака васпитача који могу бити усмерени на родитеље у том смислу. Тако се према *Основама програма предшколског васпитања и образовања „Године узлета“* (2018) наводи да су задаци васпитача у односу на родитеље да:

- преиспитује своја полазишта, претпоставке и очекивања од сарадње са породицом и постојеће обрасце моћи;

- активно настоји да створи сталну, отворену и смислену комуникацију са породицом, којом се обезбеђује размена информација и дијалог о детету, програму и родитељству;

- развија писану комуникацију којом се обезбеђује узајамна информисаност и документују активности у вртићу;

- развија програм којим се даје простор за учешће породице и уважавање мишљења, предлога, сугестија и коментара родитеља;

- обезбеђује редовне могућности за непосредну комуникацију кроз индивидуалне сусрете, групне сусрете и састанке;

- идентификује препреке за учешће породице и развија различите облике сарадње који одговарају и подржавају различите породице и њихово учешће. Ово су били уопштени задаци васпитача у односу са родитељима, а у наставку ћемо акценат ставити конкретно на задатке васпитача усмерене на укључивање и ангажовање родитеља у раду са децом током процеса учења у предшколским установама.

Дакле, укључивање родитеља у поменуте активности, које се реализују у вртићу, није нимало лак и једноставан задатак. Зато васпитачи треба да:

– „подстичу родитеље и да им нуде што више могућности за учешће у активностима вртића;

– омогуће родитељима да сами изаберу оне активности које желе;

–поштују и уважавају учешће које родитељи остварују у животу и раду вртића;

–да буду стрпљиви у развијању партнерских односа са родитељима“ (Јовановић, 2015, 38). Да би се родитељи масовније укључивали у поменуте активности, стручни сарадници и васпитачи су ти који планирају и програмирају овај вид сарадње, а родитеље кроз посебну обуку упознају са свим планираним активностима у којима се могу ангажовати.

Дакле, улога васпитача у укључивању и ангажовању родитеља у раду са децом током процеса учења у предшколским устновама је од кључне важности за успешан развој детета. То је због чињенице да васпитачи играју кључну улогу као посредници између предшколске установе и породице, обезбеђујући континуитет и синхронизацију у учењу и развоју детета. Ефикасна сарадња васпитача и родитеља заснива се на следећим улогама васпитача:

– комуникација и отвореност – васпитачи треба да створе отворену и поверљиву комуникацију са родитељима, омогућавајући им да изражавају своје ставове, бриге и интересовања у вези са математичким образовањем свог детета. Оваква отвореност омогућава васпитачима да добију увид у потребе и специфичне околности сваког детета;

– развој индивидуалних планова – васпитачи треба да развију индивидуалне планове за развој вештина сваког детета, уз укључивање и сугестије родитеља. Овакав приступ омогућава персонализовано учење и подршку у складу са потребама и интересовањима детета;

– редовни састанци и обавештења – васпитачи треба да организују редовне састанке са родитељима, на којима се може разменити информације о напредовању детета и предложити активности које родитељи могу применити у кућном окружењу;

– развијање васпитно-образовних ресурса – васпитачи треба да обезбеде родитељима ресурсе и информације који подржавају учење у кућном окружењу. Такође, могу пружити водиче и савете за креативне игре и активности које ће подстаћи развој способности деце;

– постицање учешћа родитеља у активностима – васпитачи могу подстаћи учешће родитеља у предшколским активностима, радионицама и другим догађајима. Такве активности пружају прилику родитељима да се поближе упознају са васпитно-образовним окружењем свог детета и науче како да наставе са подршком у кући;

– промовисање значаја учења – васпитачи треба да промовишу значај учења у развоју детета и нагласе важност стицања знања у свакодневном животу.

Кроз све наведене улоге васпитачи могу допринети успешној сарадњи са родитељима и подржати развој деце на предшколском узрасту. Када се родитељи и васпитачи сарадњом уједине, дете има прилику да развије јакe основе које ће му послужити као темељ за касније учење и успех у школи и животу.

1.5. Досадашња истраживања

Ангажованост родитеља у раду са децом током процеса учења, као и сарадња између родитеља и васпитача уопште у васпитно-образовном процесу, били су предмет бројних емпиријских радова. Зато ћемо акценат ставити на нека од истраживања која су потврдила да укљученост родитеља у васпитање и образовање деце доприноси позитивним развојним исходима код деце, као што су мање проблема у понашању, превазилажење неуспеха у учењу и боља академска постигнућа. Поред свега тога, скорија истраживања потврђују да је рани узраст, односно квалитет сарадње родитеља са предшколском установом, основа за касније академске и социјалне исходе код деце, а интеракције на релацији васпитач-родитељ-дете дају прилику и одраслом да учи, да се развија и мења, спознајући кроз њих дете, себе и природу васпитања и смисао властитог деловања (Павловић Бренеселовић, 2012).

- Узимајући у обзир значај раног васпитног деловања, циљ истраживања којим су се бавили Јелић и сарадници (2018) био је да се испитају различита подручја сарадње родитеља и васпитача и да ли постоје разлике у нивоу сарадње у појединим подручјима. У истраживању је учествовало 120 васпитача, који су процењивали сарадњу са 197 родитеља деце узраста од 3 до 7 година. Добијени резултати су показали да васпитачи процењују сарадњу родитеља у подручју укључености у активности у вртићу као нижу него у подручјима међусобног информисања и укључености у васпитање код куће. Такође, налази указују и на то да би било пожељно подстицати сва подручја сарадње, а посебно је значајно предузети мере које ће допринети чешћем укључивању родитеља у активности у вртићу. С обзиром на то да је укључивање родитеља у васпитно-образовни процес и њихово оспособљавање за ову улогу задатак предшколске установе и запослених у њој (пре свега васпитача), сматрамо да би богатији и разноврснији облици и садржаји сарадње, као и подстицање родитеља на учешће у њима од стране васпитача, вероватно допринели и већој укључености родитеља. При томе, васпитачи треба да имају у виду да родитељи, као и деца, не представљају хомогену групу и да је активности и садржаје сарадње потребно прилагодити потребама и могућностима сваког родитеља.

Миленовић (2017) је спровела истраживање сарадње васпитача и родитеља у реализацији усмерених активности у дечјем вртићу. Пошло се од опште претпоставке да сарадња васпитача и родитеља има значајну васпитно-образовну ефикасност, али да је недовољно заступљена у дечјим вртићима. Да би се то потврдило, на узроку од 57 родитеља деце предшколског узраста на подручју Лепосавића спроведено је истраживање. Резултати до којих се дошло су потврдили да у дечјим вртићима у Републици Србији углавном не постоји сарадња између васпитача и родитеља.

Показали су и да на процене родитеља о значају њиховог укључивања у реализацији усмерених активности у дечјем вртићу значајно утичу њихов пол и образовни ниво. С тим у вези, пол родитеља значајно утиче на њихове процене о значају укључивања у реализацију усмерених активности у дечјем вртићу, а знатно виши ниво процена имају родитељи мушког у односу на родитеље женског пола. Са друге стране, школска спрема родитеља значајно утиче на њихове процене о значају да се непосредније укључе у реализацији усмерених активности у дечјем вртићу, а највећа разлика утврђена је у односу на родитеље са средњом школом.

Циљ истраживања које су реализовали Марковић и сарадници (2020) био је усмерен на испитивање ставова родитеља о укључености у рад предшколске установе. Истраживањем су обухваћена 763 родитеља чија деца похађају државне предшколске установе на територији Србије. Резултати добијени истраживањем показују да родитељи сматрају да су укључени у рад предшколских установа и да себе сматрају информисаним и активним партнерима у процесу сарадње. У односу на независне варијабле истраживања резултати указују на већу укљученост мајки у односу на очеве, као и то да су млађи родитељи активнији у односу на родитеље који припадају старијој категорији. Степен образовања родитеља се показао као важна детерминанта за укључивање родитеља, као и варијабла која се односи на припадност детета одређеној васпитној групи. У складу са добијеним резултатима, може се закључити да самопроцене родитеље о укључености у рад предшколских установа дају разлога за оптимизам и иду у прилог ставу да је укључивање родитеља од изузетног значаја за квалитетно васпитање и образовање деце предшколског узраста.

Истраживање које су реализовали Стојановић и сарадници (2018) показало је да се као најчешћи видови укључености родитеља у рад предшколске установе јављају следећи видови: размена информација о дететовом напредовању, рад на развоју родитељских компетенција, учешће у савету родитеља, укључивање у реализовање неких активности на нивоу установе, саветодавни рад са родитељима и сл.

На основу наведених истраживања закључак је су родитељи свесни значаја и потребе за сарадњом са васпитачима. Оно што је посебно потребно урадити јесте стално подстицати и развијати сарадњу васпитача и родитеља, пре свега њихово међусобно партнерство у реализацији планираних и усмерених активности у дечјем вртићу. Да би родитељи у томе били успешни, потребно их је оспособити за

педагошки рад с децом предшколског узраста и непосредно укључити у реализацију васпитно-образовног рада у децјем вртићу.

Може се закључити да истраживања потврђују значај и бенефите сарадње родитеља и предшколске установе за успешан развој деце. Наиме, родитељи играју кључну улогу као прва и најважнија фигура у животу свог детета и сарадња са њима представља неизоставан фактор за постигнуће позитивних образовних исхода зарад општег успеха у животу сваког детета. Поред тога, истраживања сугеришу да укључивање родитеља у планирање и организацију предшколског васпитања и образовања има значајне предности. Прво и основно, активно учешће родитеља стимулише рано развијање когнитивних способности деце, што доприноси оптималном учењу и развоју бројних вештина. То значи да деца чији родитељи учествују у њиховом васпитању и образовању имају већу мотивацију за учење и постижу боље постигнуће.

2. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

2.1. Проблем истраживања

На основу теоријског приступа проблему овог истраживања дошли смо до података који говоре у прилог томе да је ангажованост родитеља у раду са децом током процеса учења изузетно важна, будући да омогућава синхронизацију и подршку између предшколске установе и породице, пружајући деци боље шансе за развој разноврсних вештина, стимулисање интереса за учење и примену наученог у свакодневном животу, као и развијање позитивног става према учењу и самопоуздању. Међутим, свакодневним радом у вртићу установљено је да се родитељи не ангажују у довољној мери. Управо због тога, проблем истраживања којим желимо да се бавимо јесте: *каква је ангажованост родитеља у раду са децом током процеса учења?*

2.2. Предмет истраживања

Истраживање смо започели уочавањем проблема који већ постоји у ПУ „Паша и Наташа“ из Нове Вароши. Дакле, увидели смо да постоји проблем у процесу ангажовања родитеља у раду са децом током процеса учења, као и проблем у сарадњи између васпитача и родитеља у оквиру овог процеса. У вези са тим, предмет истраживања у овом раду гласи: *ангажованост родитеља у раду са децом током процеса учења.*

2.3. Циљ и задаци истраживања

На основу проблема и предмета истраживања дефинисан је и циљ истраживања: *испитати мишљења васпитача о ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења.* На основу тога, издвојили смо четири истраживачка задатка:

(1) Утврдити ниво и значај ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења;

(2) Утврдити факторе који у највећој мери доприносе подизању нивоа ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења;

(3) Утврдити однос између васпитача и родитеља током процеса учења;

(4) Конкретним активностима подстаћи родитеље да се ангажују у раду са децом током процеса учења.

2.4. Методе, технике и инструменти истраживања

У истраживању смо примењивали методу теоријске анализе и дескриптивну методу. Методу теоријске анализе примењивали смо приликом теоријског приступа проблему истраживања, а централно место у истраживању је заузела дескриптивна метода, зато што нас на то упућују предмет, циљ, задаци и хипотезе истраживања.

Техника, коју смо примењивали у истраживању јесте техника анкетирања, а самим тим инструмент истраживања јесте Анкетни упитник (Прилог број 1) чији је циљ био да се испитају мишљења васпитача о ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења. Њега смо конструисали искључиво за потребе овог истраживања.

2.5. Популација и узорак истраживања

Из популације васпитача запослених у ПУ „Паша и Наташа“ из Нове Вароши намерним поступком смо издвојили узорак који обухвата 20 васпитача запослених у поменутом вртићу.

2.6. Статистичка обрада података

Податке добијене помоћу инструмената истраживања обрађивали смо помоћу статистичког IBM SPSS Statistic 20 програма. Добијени резултати су представљени путем графикона, а интерпретација резултата је представљена дескриптивном статистичком методом.

2.7. Организација и ток истраживања

Истраживање је реализовано у складу са начинима избора испитаника. Васпитачи су директно анкетирани у вртићима, пре чега су претходно били обавештени о циљевима и начину испитивања. Питањима су претходиле информације и објашњења о

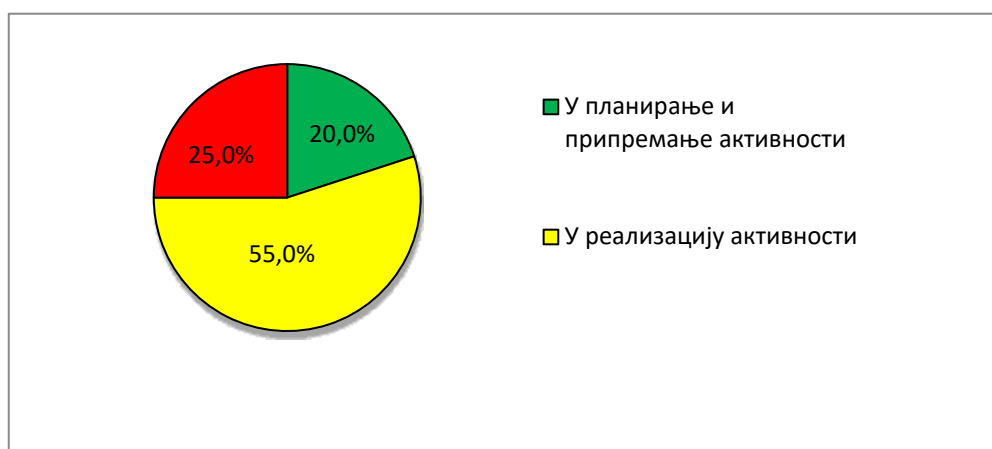
циљевима истраживања, где је васпитачима указано на значај давања искрених одговора. Након тога се могло приступити обради прикупљених података.

3. АНАЛИЗА И ИНТЕРПРЕТАЦИЈА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

3.1. Ниво и значај ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења

Први задатак овог истраживања гласио је: *утврдити ниво и значај ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења*. Реализовали смо га тако што смо васпитачима у Анкетном упитнику (Прилог број 1) поставили четири питања: (1) *У коју сврху најчешће укључујете родитеље приликом организације активности на предшколском узрасту*; (2) *У којој мери сте задовољни нивоом ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења*; (3) *У којој мери је, према Вашем мишљењу, значајна одговарјућа ангажованост родитеља у раду са децом током процеса учења*; (4) *Сматрате ли да неко може да надомести одговарјућу ангажованост родитеља у раду са децом током процеса учења*.

Првим питањем смо, дакле, испитивали *мишљења васпитача о разлозима за укључивање родитеља приликом организације активности на предшколском узрасту*. Резултати до којих смо дошли приказани су графички (Графикон 1).

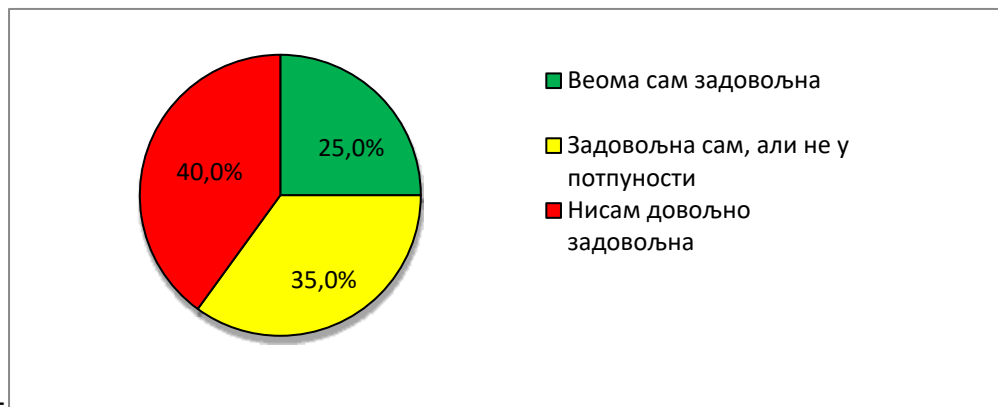

Графикон 1: *Мишљења васпитача о разлозима за укључивање родитеља приликом организације активности на предшколском узрасту*

Добијени резултати (Графикон 1) показују да се значајан проценат васпитача изјаснио да најчешће укључују родитеље у *реализацију активности на предшколском узрасту* (55,0%). Овај резултат може указивати на успешну праксу у укључивању родитеља у рад са децом током предшколског образовања. Са друге стране, 25,0% васпитача наводи да најчешће подједнако укључују родитеље у *планирање, припремање и реализацију активности*, док су на крају васпитачи који истичу да је то ипак најчешће *планирање и припремање активности* (20,0%). Може се закључити да добијени

результати pružaју добре основе за даље истраживање и унапређење праксе у васпитно-образовном сектору. Поред тога, једна од наредних препорука јесте и истраживање детаља о томе како конкретно родитељи учествују у различитим фазама активности и како би та укљученост могла бити ојачана. Такође, важно је разматрати и методе за укључивање родитеља који нису активно укључени и пружити им додатну подршку и ресурсе.

Другим питањем смо испитивали *мишљења васпитача о мери у којој су задовољни нивоом ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења*. Резултати до којих смо дошли приказани су графички (Графикон 2).

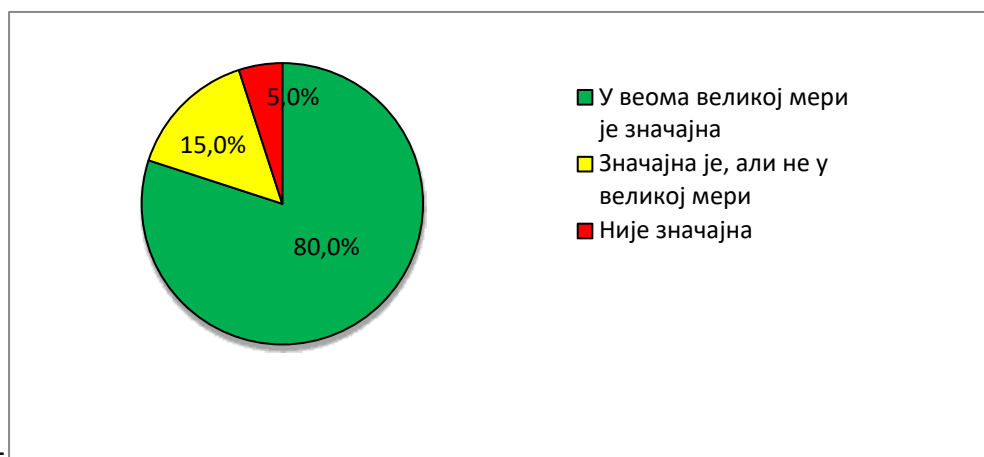

Графикон 2: *Мишљења васпитача о мери у којој су задовољни нивоом ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења*

Добијени резултати (Графикон 2) показују да највећи проценат васпитача *није довољно задовољан* нивоом ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења (40,0%). Овај резултат може указивати на потребу за додатним мерама или иницијативама како би се повећала ангажованост родитеља. Следе васпитачи који су *задовољни, али не у потпуности* (35,0%). Ова група може представљати потенцијал за додатне истраживачке напоре како би се идентификовали конкретни аспекти који могу бити успешни. На крају се налазе они васпитачи који су *веома задовољни* (25,0%). Ова група представља успешне примере и може служити као извор добрих пракси. Наиме, проучавање и дељење искустава може бити корисно за остале васпитаче. Из свега наведеног се може закључити да висок проценат васпитача који нису довољно задовољни нивоом ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења може имати потенцијалне негативне последице на квалитет образовног процеса. Једна од препорука да до тога не дође јесте спровођење додатних истраживања и

анализирање конкретних аспеката који утичу на веће ангажовање родитеља у раду са децом током процеса учења. Наиме, могу се применити одговарајући програми обуке за васпитаче, како би се подигла свест и развила стратегија за усмеравање родитеља у учењу своје деце. Уз то, ови резултати наглашавају потребу за побољшањем ангажованости родитеља у образовном процесу и пружају различите тачке сагледавања будућих истраживања и акција.

Трећим питањем смо испитивали *мишљења васпитача о мери у којој је значајна одговарајућа ангажованост родитеља у раду са децом током процеса учења*. Резултати до којих смо дошли приказани су графички (Графикон 3).

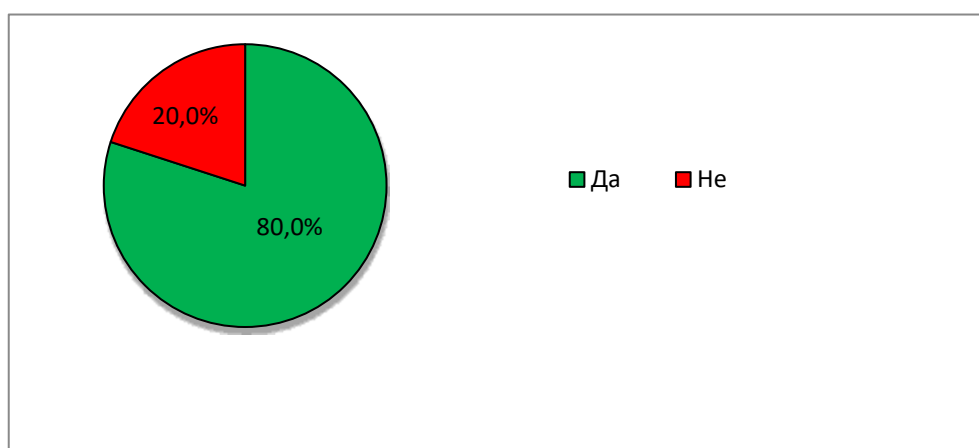

Графикон 3: *Мишљења васпитача о мери у којој је значајна одговарајућа ангажованост родитеља у раду са децом током процеса учења*

Добијени резултати (Графикон 3) показују да највећи проценат васпитача сматра да је одговарајућа ангажованост родитеља у *веома великој мери значајна* у раду са децом током процеса учења (80,0%). Ова велика усаглашеност ставова илуструје широку подршку и разумевање значаја укључивања родитеља у образовни процес. Следе васпитачи који сматрају да је *значајна, али не у великој мери* (15,0%). Ова група може представљати узорак за неко наредно истраживање како би се идентификовали конкретни аспекти који можда не одговарају потпуно њиховим очекивањима. На крају су васпитачи који истичу да *није значајна* (5,0%). Ово може бити резултат различитих разумевања или искустава васпитача у вези са улогом родитеља у образовном процесу. Може се закључити да је висок степен разумевања и значаја ангажованости родитеља у раду са децом углавном позитиван знак. Међутим, неопходно је обратити пажњу и на групу која сматра да је значајност ангажованости

родитеља умерена. Један од предлога јесте да се организује дијалог између васпитача оне групе која види значај, али не у великој мери. На тај начин се могу истражити конкретни аспекти где постоји несагласност и тако им се могу понудити додатни образовни ресурси и информације.

Четвртим питањем смо испитивали *мишљења васпитача о томе да ли неко може да надомести одговарајућу ангажованост родитеља у раду са децом током процеса учења*. Резултати до којих смо дошли приказани су графички (Графикон 4).

Графикон 4: *Мишљења васпитача о томе да ли неко може да надомести одговарајућу ангажованост родитеља у раду са децом током процеса учења*

Добијени резултати (Графикон 4) показују да највећи проценат васпитача сматра да *нико не може да надомести* одговарајућу ангажованост родитеља у раду са децом током процеса учења (80,0%). Ово слагање васпитача у својим ставовима наглашава јаку перцепцију значајности улоге родитеља и њиховог учешћа у васпитно-образовном процесу. Са друге стране, 20,0% васпитача сматра да је ипак *могуће да се надомести* одговарајућа ангажованост родитеља у раду са децом током процеса учења. На основу оваквих резултата се може закључити да постојећа мишљења васпитача могу служити као основа за додатна истраживања о утицају улоге родитеља на учење и успешност деце на предшколском периоду. Поред тога, могуће је спровести детаљније истраживање о ставовима родитеља и добијене налазе користити за дизајнирање прилагођених образовних стратегија.

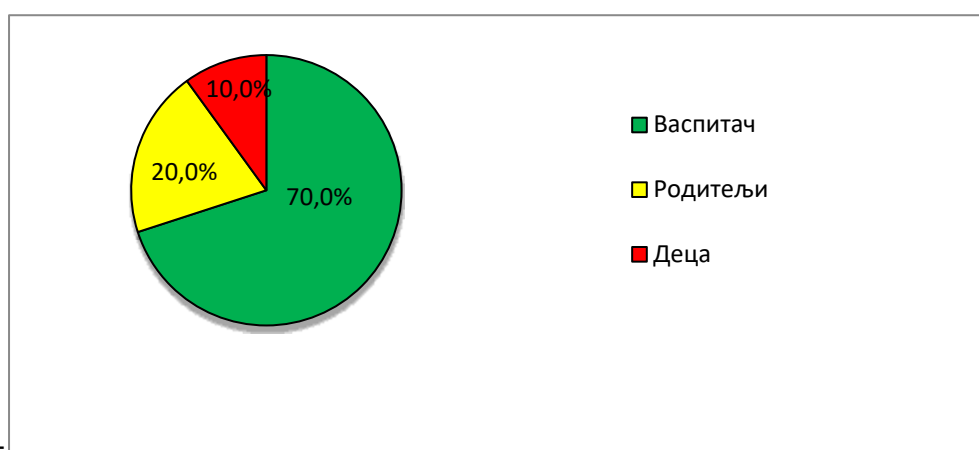
Увидом у све приказане резултате дошли смо до података који показују да највећи проценат васпитача најчешће укључује родитеље у реализацију активности на предшколском узрасту, а нешто мање у планирање и припремање. Поред тога, показало

се и то да највећи проценат васпитача није довољно задовољан нивоом ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења, да већина њих сматра да је одговарајућа ангажованост родитеља у веома великој мери значајна у раду са децом током процеса учења, као и да највећи део њих дели мишљење да нико не може да надомести одговарајућу ангажованост родитеља у раду са децом током процеса учења.

3.2. Фактори који у највећој мери доприносе подизању нивоа ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења

Други задатак овог истраживања гласио је: *утврдити факторе који у највећој мери доприносе подизању нивоа ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења*. Реализовали смо га тако што смо васпитачима у Анкетном упитнику (Прилог број 1) поставили два питања: (1) *Који фактор, према Вашем мишљењу, највише доприноси подизању нивоа ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења;* (2) *Ко је најчешће иницијатор сарадње са родитељима током процеса учења.*

Првим питањем смо, дакле, испитивали мишљења васпитача о факторима који највише доприносе подизању нивоа ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења. Резултати до којих смо дошли приказани су графички (Графикон 5).

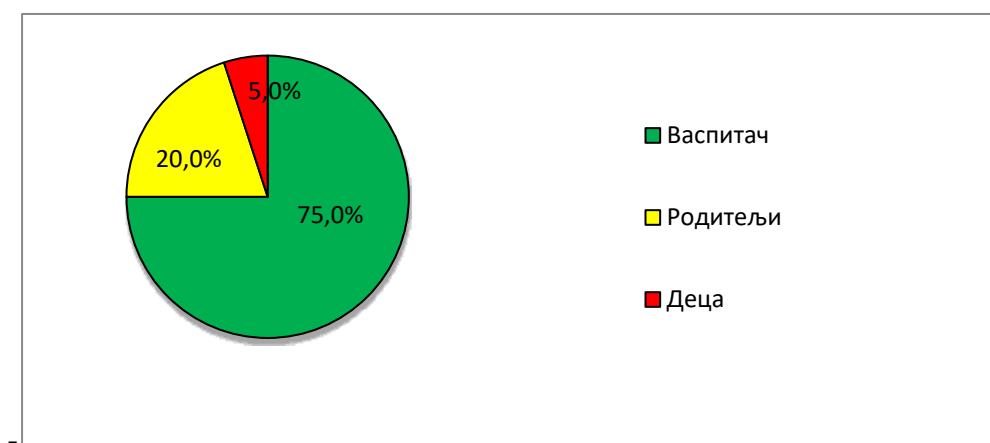

Графикон 5: *Мишљења васпитача о факторима који највише доприносе подизању нивоа ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења*

Добијени резултати (Графикон 5) показују да највећи проценат испитаника сматра да је *васпитач* фактор који највише доприноси подизању нивоа ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења (70,0%). Ова доминантна перцепција указује на

значај улоге васпитача у стимулисању учешћа родитеља у образовном процесу. Следе затим испитаници који сматрају да су то *родитељи* (20,0%), а на крају су *деца* (10,0%). Из наведених резултата се може закључити да доминантна перцепција о улози васпитача може имати значајне импликације за образовне стратегије и програме. Другим речима, ако васпитачи имају суштинску улогу у стварању ангажованих родитеља, развој партнерства са њима је кључан за подизање нивоа ангажованости.

Другим питањем смо испитивали *мишљења васпитача о најчешћем иницијатору сарадње са родитељима током процеса учења*. Резултати до којих смо дошли приказани су графички (Графикон 6).

Графикон 6: Мишљења васпитача о најчешћем иницијатору сарадње са родитељима током процеса учења

Добијени резултати (Графикон 6) показују да највећи проценат испитаника сматра да су *васпитачи* најчешће иницијатори сарадње са родитељима током процеса учења (75,0%). Следе затим испитаници који сматрају да су то *родитељи* (20,0%), а на крају су *деца* (5,0%). Као и приликом претходних резултата, тако и сада уочавамо да су васпитачи ти који су најчешће иницијатори сарадње са родитељима и да су они основна карика која успоставља партнерске односе између породице и предшколске установе. Из тога произилази да је улагање у њихове вештине комуникације и сарадње кључно.

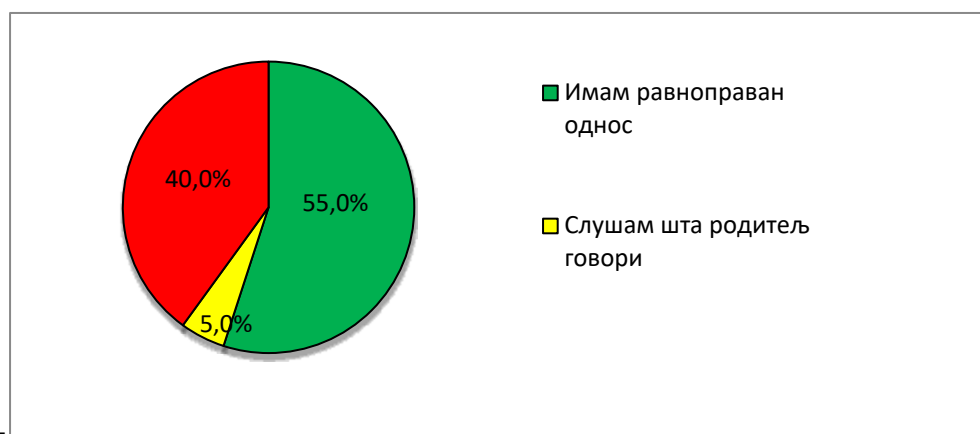
Увидом у све приказане резултате дошли смо до података који показују да највећи проценат испитаника сматра да је васпитач фактор који највише доприноси подизању нивоа ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења, као и да највећи део њих дели мишљење да су васпитачи најчешће иницијатори сарадње са родитељима током процеса учења. Из тога произилази да перцепција о томе ко је најчешћи

иницијатор сарадње са родитељима има важне импликације за образовни процес, а усклађивање перцепција и активности на унапређењу сарадње може допринети ефикаснијем укључивању родитеља у процес васпитања и образовања деце на предшколском узрасту.

3.3. Однос између васпитача и родитеља током процеса учења

Трећи задатак овог истраживања гласио је: *утврдити однос између васпитача и родитеља током процеса учења*. Реализовали смо га тако што смо васпитачима у Анкетном упитнику (Прилог број 1) поставили четири питања: (1) *Какав однос са родитељима најчешће имате приликом сарадње током процеса учења*; (2) *Шта Ви лично у највећој мери очекујете од сарадње са родитељима током процеса учења*; (3) *Због чега се, према Вашем мишљењу, родитељи најчешће укључују у сарадњу током процеса учења*; (4) *Шта је, према Вашем мишљењу, основна добробит од ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења*.

Првим питањем смо, дакле, испитивали *мишљења васпитача о односу који најчешће имају са родитељима приликом сарадње током процеса учења*. Резултати до којих смо дошли приказани су графички (Графикон 7).

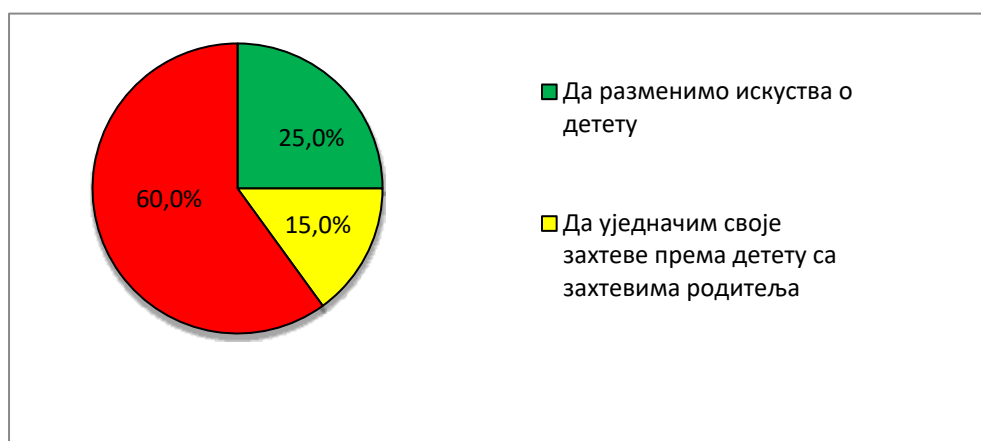

Графикон 7: *Мишљења васпитача о односу који најчешће имају са родитељима приликом сарадње током процеса учења*

Добијени резултати (Графикон 7) показују да се значајан проценат васпитача изјаснио да приликом сарадње са родитељима током процеса учења углавном имају *равноправан однос* (55,0%). Ова перцепција указује на важност и усмеравање на

равноправност свих учесника у дијалозима. Следе васпитачи који истичу да приликом поменути сарадње најчешће *сами излажу мишљења и ставове док родитељ слуша* (40,0%), а на крају су васпитачи који наводе да најчешће *слушају шта родитељ говори* (5,0%). Из наведених резултата се намеће закључак да се значај равноправности и отвореног дијалога оцењује као битан аспект сарадње са родитељима. Поред тога, добијени резултати илуструју различите аспекте динамике у сарадњи са родитељима, а равноправан однос и активност васпитача у дијалозима са родитељима могу представљати значајне факторе у успешном укључивању породице у васпитно-образовни процес.

Другим питањем смо испитивали *мишљења васпитача о њиховим очекивањима од сарадње са родитељима током процеса учења*. Резултати до којих смо дошли приказани су графички (Графикон 8).

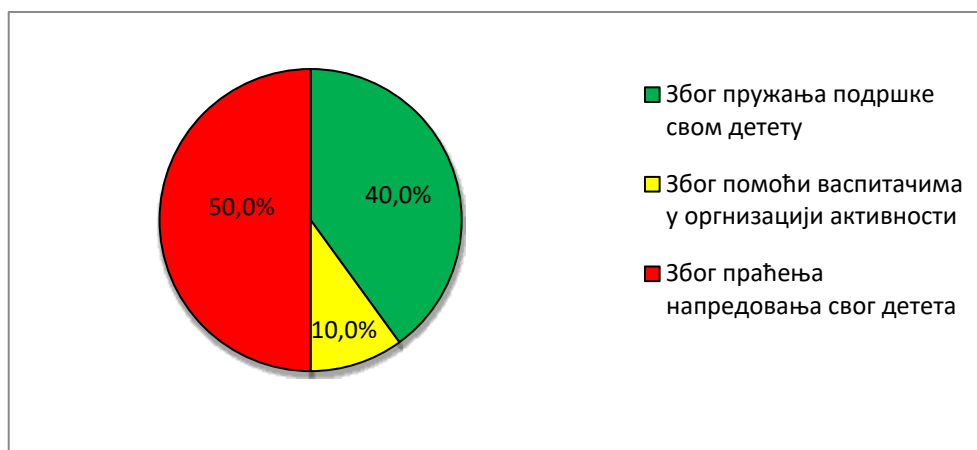

Графикон 8: *Мишљења васпитача о њиховим очекивањима од сарадње са родитељима током процеса учења*

Добијени резултати (Графикон 8) показују да се највећи проценат васпитача изјаснио да од сарадње са родитељима током процеса учења највише очекује да *родитељи упознају своје дете у ситуацијама изван свог дома* (60,0%). То значи да већина васпитача дели мишљење да је приоритет на упознавању детета у различитим контекстима. Следе васпитачи који наводе да је то *размењивање искуства о детету* (25,0%), док су на крају они васпитачи који истичу да од сарадње са родитељима током процеса учења највише очекују да *уједначе своје захтеве према детету са захтевима родитеља* (15,0%). Дакле, добијени резултати наглашавају потребу за бољим

разумевањем дететовог живота у различитим ситуацијама и обликовањем програма сарадње који омогућавају та упознавања.

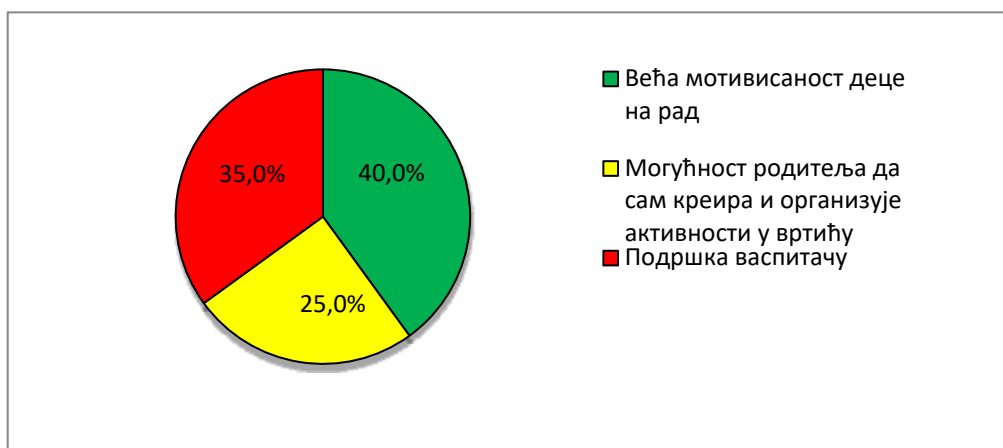
Трећим питањем смо испитивали *мишљења васпитача о разлозима због којих се родитељи најчешће укључују у сарадњу током процеса учења*. Резултати до којих смо дошли приказани су графички (Графикон 9).

Графикон 9: *Мишљења васпитача о разлозима због којих се родитељи најчешће укључују у сарадњу током процеса учења*

Добијени резултати (Графикон 9) показују да се највећи проценат васпитача изјаснио да је *праћење напредовања свог детета* главни разлог због којих се родитељи укључују у сарадњу током процеса учења (50,0%). Ова перцепција указује на потребу родитеља да прате и разумеју дететово напредовање. Следе васпитачи који сматрају да је то *због пружања подршке свом детету* (40,0%), док су на крају васпитачи који ипак истичу да је *помоћ васпитачима у организацији активности* главни разлог због којих се родитељи укључују у сарадњу током процеса учења (10,0%), што може указивати на мању фокусираност на организационе аспекте, а више на посебне потребе детета. Закључујемо да различити разлози учешћа родитеља у сарадњи током процеса учења наглашавају више димензија ове важне динамике. Прилагођавање програма сарадње како би се задовољиле различите потребе родитеља може утицати на успешно укључивање породица у васпитно-образовни процес.

Четвртим, уједно и последњим питањем смо испитивали *мишљења васпитача о основним добробитима од ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења*. Резултати до којих смо дошли приказани су графички (Графикон 10).

Графикон 10: Мишљења васпитача о основним добробитима од ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења

Добијени резултати (Графикон 10) показују да се највећи проценат васпитача изјаснио да је *већа мотивисаност деце на рад* основна добробит од ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења (40,0%). Ова перцепција указује на могућност родитеља да позитивно утичу на мотивацију и радну етику деце у оквиру васпитно-образовних активности. Следе васпитачи који истичу да је то *подршка васпитачу* (35,0%), што наглашава улогу родитеља у подршци васпитно-образовним напорима васпитача и бољем обликовању окружења у ком се учи за децу. На крају су васпитачи који сматрају да је *могућност родитеља да сам креира и организује активности у вртићу* основна добробит од ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења (25,0%). Ова перцепција може одражавати важност родитељске креативности и активног учешћа у васпитно-образовном процесу. Може се закључити да сваки од аспеката, као што су мотивација, подршка и креативност родитеља, може бити корисан унапређујући аспект васпитно-образовног процеса и подршке деци у вртићу.

Увидом у све приказане резултате дошли смо до података који показују да највећи проценат испитаника сматра да приликом сарадње са родитељима током процеса учења углавном имају равноправан однос, да од сарадње са родитељима током процеса учења највише очекују да родитељи упознају своје дете у ситуацијама изван свог дома, да је праћење напредовања свог детета главни разлог због којих се родитељи укључују у сарадњу током процеса учења, као и да је *већа мотивисаност деце на рад* основна добробит од ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења.

3.4. Конкретне активности којима се могу подстаћи родитељи да се ангажују у раду са децом током процеса учења

Четврти задатак овог истраживања гласио је: *конкретним активностима подстаћи родитеље да се ангажују у раду са децом током процеса учења*. Остварили смо га тако што смо осмислили и реализовали пројекат на тему „Занимања људи“.

Пројекат „Занимања људи“

Узрасна група: Средња-васпитна

ПУ „Паша и Наташа“ Нова Варош

Васпитач: Слађана Бјелић

Полазна идеја: Идеју за пројекат „Занимања људи“ даје васпитач након што чује разговор две девојчице, које говоре о томе шта би волеле да буду кад порасту и која то све занимања постоје. Једна девојчица је рекла да је њен тата лекар и да би она волела да буде лекар када порасте, док је друга девојчица рекла да би волела да буде учитељица. Тај разговор нас је подстакло на размишљање о пројекту.

Провокација: У собу уносимо различите аутиће, коцке (различитих материјала, облика, величина), летвице, кутије, пластичне посуде (Слика 1).

Слика 1. Деца манипулишу различитим материјалима

Фаза отварања пројекта

Деци читамо енциклопедије (Слика 2) о занатима и алату „Без алата нема ни заната” , потом разговарамо и демонстрирамо рад истим.

Слика 2: Прелиставање енциклопедија

Весна: „Мој деда је мајстор, људи му доносе свакакве машинчине да поправља.“

Софија П.: „Пекар меси оклагџом, лекар лечи.“

Софија Б.: „Зидар кречи зид.“

Иван: „Полицајац брине о нашој безбедности. Мој тата је полицајац.“

Никола: „И мој тата је полицајац!“

Дошли смо на идеју да децу упознамо са занимањем полицајца. Замолили смо Ивановог и Николиног тату да нас посете (Слика 3).Разговарали су са децом и упознали их са њиховим занимањем – полицајац. Такође, показали су деци како да се правилно и безбедно крећу улицом и указали на важност поштовања саобраћајних прописа. Дружење је настављено у дворишту вртића где се налазило полицијско возило, које су деца разгледала, а неки су и сели у њега и укључили ротациона светла и сирену, што је за све био посебан доживљај. Деца су показала велико занимање за овај сусрет, а то ће свакако допринети њиховој сигурности у саобраћају која је најбитнија. Такође, деца су стекла и практична знања о кретању улицом. Наиме, у пратњи полицајца деца су обишла раскрсницу у близини вртића и упознала саобраћајне знаке.

Слика 3: *Посета родитеља полицајаца*

Затим на интернету (Слика 4) претражујемо који све занати постоје и шта мајстори користе од алата током рада.

Слика 4: *Претраживање интернета*

Заједно израђујемо почетни пано (Слика 5).Путем вибер групе родитељима шаљемо позивно писмо, обавештавамо их о почетку пројекта „Занимања људи“. Позивамо их да се укључе у исти и дају свој допринос на различите начине.

Слика 5: Почетни панно

Фаза развијања пројекта

Деци читамо причу „Три прасета“, а након приче разговарамо о истој. Одлучили смо да и ми направимо кућице од различитих материјала. Дувањем демонстрирамо њихово рушење. Деца су дошла до закључка да се само кућице од коцки не могу срушити (Слика 6).

Слика 6: Прављење кућица и њихово рушење

Након тога, наставља се разговор са децом. Питамо их шта они мисле шта је све потребно да би се саградио неки објекат (блокови, камен, прозори, врата и сл.). Затим их питамо да ли знају како се зове човек који пројектује зграде (архитекта). Да ли он сам може да направи зграду или му је потребна помоћ? Ко све може да му помогне? Да ли машине могу да помогну и на који начин? (да се направи бетон, да се подигне велики терет и сл.). Ко је зидар? Који алат зидари користе? (мердевине, метар, чекић, ексер и сл.). Деца су почела да набрајају још нека занимања за која су мислила да су кључна за градњу (водоинсталатер, електричар, столар и сл.). Затим их питамо шта они знају о ова три занимања. Дечји одговори су били: да доводи воду, да постави цеви за воду, да намести струју, да повеже неке жице, да направи сто и столице и сл. Васпитач затим деци говори да је посао електричара, поред тога што треба да намести струју и да постави жице, да обезбеди да у свакој просторији имамо светло, да струја дође до најмрачнијих делова подрума, да он може да направи да се људи греју на струју, да постави клима уређај и сл. Додаје да водоинсталатер, поред тога што поставља цеви и доводи воду, исто тако прави и одвод за отпадне воде из зграде, из купатила, из кухиње, он је ту да се побрине да имамо воду и у кухињи и у купатилу, у сваком стану у згради. За занимање столара, поред њихових одговора, васпитач истиче да је задужен да направи прозоре и врата. Да сваки стан има улазана врата и врата од сваке просторије, као и прозоре. Деца потом цртежом приказују куће у којима живе (Слика 7).

Слика 7. Дечји цртежи

Моделујемо кућу од пластелина на иницијативу дечака Матеје. Деца обликују пластелин, а потом га лепе на стиропор таблу правећи облик куће (Слика 8).

Слика 8. *Обликовање пластелина*

Издазак у двориште искористили смо за прављење кућа и других грађевина од песка и лишћа (Слика 9).

Слика 9. *Боравак у дворишту и прављење грађевина од песка и лишћа*

Бојана је рекла да је њен тата ватрогасац и да је то занимање које може да нас заштити од пожара. Позвали смо њеног тату и заједно са њим нас је посетила ватрогасна јединица (Слика 10). Ту прилику смо искористили да децу упознамо са улогом ватрогасаца и њиховим алатом који користе при гашењу пожара.

Слика 10. *Посета ватрогасне јединице*

Деца су кроз игру и заједничко истраживање утврдила да постоје различита занимања, овога пута нека од њих помињемо и рецитујући стихове песмице „Кад порастеш шта ћеш бити“?

У нашој соби налазила се велика кутија, деца су се често скривала у истој. Девојчица Дуња предложила је да нам то може бити кућа, јер има врата и прозоре. Разговором долазимо до закључка да јој недостаје кров, договорили смо се да направимо исти. Исечене делове крова (црепове) деца боје, умачући прсте у темпера боју (Слика 11).

Слика 11. *Прављење црепова за кров*

Довршавамо кров куће, лепимо обојене црепове на картон.

Урош Б.: „Могли бисмо цео вртић да озидamo!“

Дуња: „Ми смо прави мајстори!“

Јана: „Дивно се забављамо!“

Кров куће монтирамо – родитељи нам доносе летвице, које су деца лепила на картон како бисмо учврстили кров (Слика 12).

Слика 12. Монтирање крова

У посету нам долази тата дечака Јанка, који је домар и чистачица из вртића. Показујемо им нашу израђену кућу, а они деци показују алат који користе у раду. Следи демонстрација чишћења (Слика 13).

Слика 13. Демонстрација чишћења

Деца су изразила жељу да направе још кућица (малих). Нудимо им штапиће исечене на ситније делове, а деца их лепе на картонску подлогу (Слика 14).

Софија Б.: „Баш су нам лепе ове кућице“.

Слика 14. *Прављење малих кућица*

Израђене куће на картону деца боје, а затим на картон доцртавају Сунце, облаке, траву, дрвеће, лепе и понеки каменчић (Слика 15).

Филип: „То је наше двориште!“

Слика 15. *Активност деце*

Подстакнути разговором деце о кућама (ко живи у њима, да ли у њима има хране, слаткиша и сл.), децу кроз рецитацију песмице „Мали трговац“ упознајемо са

занимањем трговца. Инспирисани стиховима поменуте песмице долазимо на идеју да направимо нашу малу продавницу. Искористили смо тезгу израђену током претходних пројеката. Деца су на исту доносила и стављала различите пластичне посуде и кутије. Затим сви заједно лепимо кутије, посуде на дрвену летвицу да их учврстимо. Деца су била одушевљена, договорили смо се да у наредном периоду продавницу попунимо слаткишима и воћем (Слика 16).

Слика 16: *Импровизована продавница*

Разговарајући о куповини, констатујемо да бисмо нешто купили потребан нам је новац. Одлучили смо да направимо наш новац. Металне новчиће бојимо, а потом их утискујемо на папир. Такође, у сарадњи са родитељима попуњавамо нашу малу продавницу, организујемо игру купаца и продаваца. У улози купаца нашли су се и другари из старије васпитне групе који су за куповину наших производа искористили свој направљен новац. Продавачица је била Софијина мама, чије је то занимање. Показала нам је како и шта продаје, где треба да се складишти роба која стигне у трговину, шта је све потребно продавцу да може да ради свој посао и сл. Деци се највише свидело да мере воће и поврће на ваги.

Потом је игра „Купујем – продајем“ могла почети. Децу смо поделили на продавце и купце. Купци су имали задатак да при уласку у продавницу, узму корпу и у њу ставе артикле за које мисле да имају довољно новца да их могу купити (свако дете је имало највише 10 динара). Онда би одлазили до касе где би им продавци наплаћивали купљену робу. Деци је ова игра била веома занимљива, а на крају су се сви засладили производима које би купили (Слика 17).

Слика 17. Учеће у игри „Купујем – продајем“

У договору са децом одлучили смо да одемо у посету продавници „Алфа 3“ чији су власници родитељи дечака Стефана. Деца су се детаљније упознала са купопродајом, овом приликом послужени су крофницама које су посебно спремљене за њих (Слика 18).

Слика 18. Посета продавници „Алфа 3“

Деца су по повратку из продавнице учила семафор. Разговарали смо о истом, као и о правилима понашања у саобраћају, о којима смо већ учили у оквиру овог пројекта. Заједно рецитујемо стихове песмице „Семафор“. Поред тога, рецитујемо и песмицу „Кад порастеш шта ћеш бити“. Рецитацијом стихова деца су научила да постоји и

занимање лекар и овом приликом разговарамо о лекарима, медицинским сестрама, зубарима (њиховој улози, материјалу који користе током рада и сл). Деца демонстрирају њихов рад (Слика 19).

Слика 19: Демонстрација деце

Игру настављамо рецитацијом стихова песмице „Пера као доктор”, а потом цртамо лекарску ординацију (Слика 20).

Слика 20. Цртање лекарске ординације

Говоримо деци да ћемо се сада ближе упознати са занимањем лекара, али да пре тога треба сви да зажмуримо. У том тренутку у собу улази родитељ једног детета који је лекар по занимању. Деца су веома узбуђена и препуна питања, док је задатак лекара да им на сва та питања одговори и да све нас ближе упозна са својим занимањем (Слика 21). Лекар пита децу да кажу шта је све потребно да бисмо изгледали као лекар (мантил, папуче, рукавице, маска слушалице итд.). Онда им показује шпатулу за грло,

разговара са њима о томе знају ли шта је то, како се употребљава и сл. Такође, показује им и остале алате за рад лекара (мерач за притисак, завој, шприц и сл.) и такође разговара о њима, знају ли чему служе и како се лекар користи њима. На крају, говори деци да је веома важно да одржавамо личну хигијену како би били здрави и да је неопходно да се хранимо здраво и да једемо доста воћа и поврћа.

Слика 21. Упознавање са занимањем лекара

Девојчица Адна причала нам је да је њен тата пекар. Децу овога пута упознајемо са занимањем пекара. Разговарамо о улози пекара и рецитујемо стихове песмице „Пекарчић”. Потом, обучени у униформе пекара демонстрирамо њихов рад. Деца сеју брашно, месе тесто, праве различите облике колачића и слажу их у плехове за печење (Слика 22).

Слика 22. Демонстрација занимања пекара

Фаза затварања пројекта

Завршетак заједничког учења прославили смо журком, којој су присуствовали другари из средње васпитне групе 1, као и родитељи деце из наше групе. Упознали смо их са местима која смо посетили, затим шта смо све радили током пројекта и ко нам је долазио у посету (Слика 22).

Слика 22. *Наш пројекат*

Рецитовали смо им стихове песмица „Семафор”, „Пекарчић“ , „Пера као доктор” и друге. Затим смо уз музику наставили са покретним играма. Атмосфера у групи била је пријатна и топла (Слика 23).

Слика 23. *Рецитовање научених песама*

Закључак

У закључку овог рада још једном наглашавамо немерљив значај ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења, као неопходан елемент развоја и образовања деце на предшколском узрасту. Наиме, активно учешће родитеља не само да подстиче когнитивни и социјални развој деце, већ и јача везу између породице и образовних институција. Ова врста партнерства ствара посебан оквир за постизање успеха у учењу, подстичући целокупан раст и самопоуздање деце. Укључени родитељи представљају кључну карику у процесу образовања, што на крају доприноси стварању одговорних, самосталних и друштвено ангажованих грађана.

Циљ истраживања у овом раду био је да се испитају мишљења васпитача о ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења. Он је конкретизован кроз четири истраживачка задатка: (1) утврдити ниво и значај ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења; (2) утврдити факторе који у највећој мери доприносе подизању нивоа ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења; (3) утврдити однос између васпитача и родитеља током процеса учења; (4) конкретним активностима подстаћи родитеље да се ангажују у раду са децом током процеса учења.

На узорку од 20 васпитача запослених у ПУ „Паша и Наташа“ из Нове Вароши реализовано је истраживање чији резултати су показали да:

– највећи проценат васпитача најчешће укључује родитеље у реализацију активности на предшколском узрасту, а нешто мање у планирање и припремање. Поред тога, показало се и то да највећи проценат васпитача није довољно задовољан нивоом ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења, да већина њих сматра да је одговарајућа ангажованост родитеља у веома великој мери значајна у раду са децом током процеса учења, као и да највећи део њих дели мишљење да нико не може да надомести одговарајућу ангажованост родитеља у раду са децом током процеса учења;

– највећи проценат испитаника сматра да је васпитач фактор који највише доприноси подизању нивоа ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења, као и да највећи део њих дели мишљење да су васпитачи најчешће иницијатори сарадње са родитељима током процеса учења. Из тога произилази да перцепција о томе ко је најчешћи иницијатор сарадње са родитељима има важне импликације за

образовни процес, а усклађивање перцепција и активности на унапређењу сарадње може допринети ефикаснијем укључивању родитеља у процес васпитања и образовања деце на предшколском узрасту;

– највећи проценат испитаника сматра да приликом сарадње са родитељима током процеса учења углавном имају равноправан однос, да од сарадње са родитељима током процеса учења највише очекују да родитељи упознају своје дете у ситуацијама изван свог дома, да је праћење напредовања свог детета главни разлог због којих се родитељи укључују у сарадњу током процеса учења, као и да је већа мотивисаност деце на рад основна добробит од ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења;

– током реализације пројекта деца су показала заинтересованост за учешће у свим активностима. Учествовали су у игри, богатели искуства, стицали нова сазнања и уживали. Остварена је успешна сарадња са другим групама, што је децу подстицало на међусобну комуникацију. Сарадња са родитељима била је, такође, успешна. Родитељи су се ангажовали непосредним учешћем у истом, доношењем материјала, пријемом деце током посете и сл. Потешкоћа у раду није било.

Анализом приказаних резултата долазимо до значајних закључака о ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења. Резултати указују на значајан утицај васпитача као иницијатора сарадње са родитељима, као и на потребу за повећањем ангажованости родитеља у планирању и припреми активности на предшколском узрасту. Запажено је да већина васпитача изразито сматра значајним укључивање родитеља у процес учења и види их као кључне агенте у подстицању мотивације и успеха деце. Ипак, потреба за додатним подстицањем ангажованости родитеља, посебно у делу планирања и припреме, остаје отворено питање.

Сви наведени закључци наглашавају важност стратегија које би усмеравале родитеље ка активнијем учешћу у образовању своје деце. Поред тога, усаглашавање перцепција између васпитача и родитеља, као и развој ефикасних планова за сарадњу, могли би значајно допринети бољем интегрисању породице и образовне институције. Из тога произилази да овакви напори имају потенцијал да обогате и подрже учење деце, чинећи га оптималним и заједничким напором породице и школе.

Литература

Дедај, М. (2020а). Партнерство васпитача и родитеља у контексту реалне инклузивне праксе. *Синтезе - часопис за педагошке науке, књижевност и културу*, 18, 55–63.

Дедај, М. (2020б). Васпитни стилови родитеља и породична комуникација. *Васпитање и образовање*, 45(3), 121–131.

Закон о предшколском васпитању и образовању (2019). „Службени гласник РС“, бр. 101/2017.

Јанковић, П. (2008). Претпоставке успешне сарадње школе и породице. *Норма*, 13(3), 37–48.

Јелић, М. и сар. (2018). Сарадња предшколске установе и родитеља из угла васпитача. *Специјална едукација и рехабилитација*, 17(2), 165–187.

Јовановић, М. (2015). *Сарадња породице и децјег вртића: одабране теме*. Шабац: Висока школа струковних студија за васпитаче.

Каменов, Е. (2006). *Васпитање предшколске деце*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Марковић, М. и сар. (2020). Укљученост родитеља у рад предшколских установа. *Иновације у настави - часопис за савремену наставу*, 33(3), 111–123.

Миленовић, А. (2017). Партнерство васпитача и родитеља у децјем вртићу. У: Д. Видановић (ур.). *Трећи стручно-научни симпозијум са међународним учешћем „Континуитет у систему васпитања и образовања“*. (стр. 187–197). Пирот: Висока школа струковних студија за образовање васпитача.

Основе програма предшколског васпитања и образовања „Године узлета“ (2018). Правилник о основама програма предшколског васпитања и образовања, Службени гласник РС, бр. 27.

Павловић Бренеселовић, Д. (2010). *Партнерство у образовању*. Андрагошке студије, 10(2), 123–139.

Павловић Бренеселовић, Д. (2012). Односи на раним узрастима. У: А. Бауцал (ур.). *Стандарди за развој и учење деце раних узраста у Србији*. (стр. 133–149). Београд: УНИЦЕФ.

Павловић Бренеселовић, Д. и Крњаја, Ж. (2017). *Калеидоскоп: основе диверсификованих програма предшколског васпитања и образовања*. Београд: Институт за педагогију и андрагогију.

Поткоњак, Н. и Шимлеша, П. (1989). *Педагошка енциклопедија*. Београд: Завод за издавање уџбеника и наставна средства.

Stojanović, A. i sar. (2018). From obsolete to contemporary preschool education (experiences in Serbia). *Early Years: an international research journal*, 38(4), 363–377.

Сушањ Грегоровић, К. (2018). Добробит родитељске укључености у образовање детета. *Напредак*, 159 (1–2), 101–113.

Прилог

Прилог број 1

Анкетни упитник

Поштовани, у току је истраживање којим желимо да испитамо какво је Ваше мишљење о ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења. Пред Вама се налази низ питања које треба пажљиво да прочитате и одговорите на њих.

Захваљујемо на сарадњи!

Назив вртића у коме радите: _____

1. У коју сврху најчешће укључујете родитеље приликом организације активности на предшколском узрасту?(заокружите слово испред одговарајућег одговора)

- а) у планирање и припремање активности
- б) у реализацију активности
- в) подједнако у планирање, припремање и реализацију активности

2. У којој мери сте задовољни нивоом ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења?(заокружите слово испред одговарајућег одговора)

- а) веома сам задовољна
- б) задовољна сам, али не у потпуности
- в) нисам довољно задовољна

3. У којој мери је, према Вашем мишљењу, значајна одговарајућа ангажованост родитеља у раду са децом током процеса учења?(заокружите слово испред одговарајућег одговора)

- а) у веома великој мери је значајна
- б) значајна је, али не у великој мери
- в) није значајна

4. Сматрате ли да неко може да надомести одговарајућу ангажованост родитеља у раду са децом током процеса учења?(заокружите слово испред одговарајућег одговора)

- а) да б) не

5. Који фактор, према Вашем мишљењу, највише доприноси подизању нивоа ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења? (заокружите слово испред одговарајућег одговора)

- а) васпитач б) родитељи в) деца

6. Ко је најчешће иницијатор сарадње са родитељима током процеса учења? (заокружите слово испред одговарајућег одговора)

- а) васпитач б) родитељи в) деца

7. Какав однос са родитељима најчешће имате приликом сарадње током процеса учења? (заокружите слово испред одговарајућег одговора)

- а) имам равноправан однос
б) слушам шта родитељ говори
в) сама излажем мишљења и ставове док родитељ слуша

8. Шта Ви лично у највећој мери очекујете од сарадње са родитељима током процеса учења? (заокружите слово испред одговарајућег одговора)

- а) да разменимо искуства о детету
б) да уједначим своје захтеве према детету са захтевима родитеља
в) да родитељи упознају своје дете у ситуацијама изван свог дома

9. Због чега се, према Вашем мишљењу, родитељи најчешће укључују у сарадњу током процеса учења? (заокружите слово испред одговарајућег одговора)

- а) због пружања подршке свом детету
б) због помоћи васпитачима у организацији активности
в) због праћења напредовања свог детета

10. Шта је, према Вашем мишљењу, основна добробит од ангажованости родитеља у раду са децом током процеса учења?(заокружите слово испред одговарајућег одговора)

а) већа мотивисаност деце на рад

б) могућност родитеља да сам креира и организује активности у вртићу

в) подршка васпитачу